

TAGES KAMELIOR

Exotisk elegans i vårvinterns svala ljus

Danske blomsterkonstnären Tage Andersens turnerande kameliasamling har äntligen hittat hem – till Småland. Där har de rotat sig i ett specialbyggt orangeri med getter, kor och skogens hackspett som närmsta grannar.

Text: Lisa Ising
Foto: Gabriella Dahlman

Tage Andersen exponerar kamelior och medelhavs- växter som bara en konstnär kan göra. Den gräddfärgade 'Gwenneth Morey' ger en bild av kamelians glamorösa förflutna, en blomma för kejsarinnor och kurtisaner.

Den smäländska landsbygden och de exklusiva kameliorna i effektfullt möte. Detta är Nordens största samlingar av *Camellia japonica* med över 80 olika sorter.

”De trotsar vinterns kyla och mörker och blomstrar när vi som bäst behöver det”

Det är tidig vår på Gunillaberg, Tage Andersens svenska herrgård utanför Jönköping, och hans andra hem sedan snart sju år tillbaka. Sex grader varmt och med trädgårdens spegeldamm täckt av nattgammal is. Än dröjer det länge innan lärken fått tillbaka sina gröna barr och Tage kan flytta ut de exotiska växterna. Men här, som en hägring mitt i det frostnupna, står dörrarna öppna in mot ett blomstrande hav i alla nyanser mellan rött och vitt. Det är Tage Andersens kameliarhus, det senaste tillskottet på 1600-talsgården. Alla hans kamelior rymms i det jättelika orangeriet som är av egen form-

givning. Här har de fått sin permanenta boplatz efter alla år på turné. ”Fryser de inte?” undrar en besökare oroligt och pekar på de öppna orangeridörrarna. Men Tage skrattar överseende. Det är precis så här kamelior vill ha det. – Kameliorna är naturens under! De trotsar vinterns kyla och mörker och blomstrar när vi som bäst behöver det. Sex grader, det är toppen för en kamelia. Och han borde veta. Redan i sin jylländska ungdom lärde Tage Andersen känna växten genom en trädgårdsmästare med den egen-sinniga inriktningen: potatis, julkransar – och kamelior. Några plantor därifrån blev »

Schackrutig juteväv är ett signum man känner igen från Tage Andersens legendariska blomsterbutik i centrala Köpenhamn.

Som en hägring ligger kameliahuset med skogen och gårdens djur som närmaste grannar.

starten på en samling som i dag räknas bland Nordens största med över 80 olika sorter.

Riktig fart tog samlandet när Tage slog sig ihop med läkaren Hans Trautner, en annan kameliaentusiast. Tillsammans har de gjort alla de kamelia-utställningar som gästade en rad institutioner genom åren: Sofiero, Trädgårdsföreningen i Göteborg, Hallwylska palatset, Drottningsholms slottsteater, Fredriksberg...

– Här har vi vår ”dramagirl”, säger Tage och pekar med spatserkäppen mot en storblommig, dubbel sort i bjärt rosa – en ’Dr Tinsley’ i mossig kruka.

HAN PÅMINNER GÄRNA som kamelians glamorösa och teatrala förflutna, inte minst på grund av Alexandre Dumas d:s roman Kameliadamen, om kurtisanen Marguerite som signalerar till sina olika älskare via röda respektive vita kamelior – och som dör tragiskt i tuberkulos. Romanen var kulmen på en europeisk kamelia-kult som inleddes under tidigt 1700-tal med några plantor från Ostasien. Eftersom tullarna i både Japan och Kina var stängda vid den tiden blev kameliaplantorna eftertraktade dyrgrisar som smugglades via frizoner som Kanton och Hongkong. Den lär ha varit Napoleons gemåls, kejsarinnan Josephine, älsklingsblomma. Men redan i Japan och Kina hade den vinterblommande växten hög status. I dag är kamelian ett fascinerande släkte för samlare och entusiaster som korsar och förökar för att hitta nya sorter.

Själv håller Tage Andersen de mörkröda sorterna med blankt bladverk högst, exem-

Det är svalt i orangeriet – perfekt klimat för knoppbildning och blomning.

pelvis en ’Kuro Kuron’ som han fick i födelsedagspresent för snart 20 år sedan.

Men i det 400 kvadratmeter stora orangeriet finns kamelior för alla smakriktningar. Släktet rymmer verkligen mängder av variationer. Den formstarka vita ’Anette’, med blomblad så symmetriska att den mer ser ut som en stuckatur-ros. ’Gwenneth Morey’ har i stället små vita pompon-blommor och ’Moscow’ är liten och tät med röda blommor.

BLOMMORNA KAN HA formen av marsipanrosor, äppelblommor eller anemoner. De kan vara krusiga som en nejlika eller vara poetiskt enkla. Färgerna går från vitaste vitt, via cremefärgat, aprikos och rosa, till fuchsiarött och mörkaste rött. Det finns också polkaran- ➤

En riktig ”dramagirl”, säger Tage Andersen om ’Dr Tinsley’ i bjärt rosa och dubbla kronblad.

Så lyckas du med kamelian

JORD: Som surjordsväxt avskyr den kalk. Välj humusrik och porös jord. Mull, torv och grus är en bra blandning och pH-värdet bör ligga runt 6–7.

PLATS: För att blomknoppar ska bildas bör temperaturen på vintern vara omkring 10 plusgrader. Ett svalt uterum eller frostfritt växthus är bra platser. Efter blomningen kan kamelian placeras ut till en skyddad plats i skuggan, förutsatt att nätterna är ljumma. Ta in den igen framåt hösten.

VATTNING: Håll jorden lätt fuktig, kamelior får varken torka ut eller stå i vatten.

NÄRING: Gödsla svagt från tidig höst med avbrott för vintervilan och fortsatt när blomningen kommit i gång ordentligt.

ÖVRIGT: En kamelia i full blom kan flyttas utan risk att tappa knoppar och blommor.

VANLIGASTE FELET: Att kameliorna ställs för varmt.

HITTA DIT

Gunillaberg ligger i Bottnaryd, 2,5 mil väster om Jönköping, vid riksväg 40 mellan Ulricehamn och Jönköping.

För vidare information och öppettider: www.tage-andersen.com

'Kuro Kuron' är en av Tage Andersen egna favoriter, bland annat för de mörkröda blommorna och det blanka bladverket.

diga sorter, exempelvis den tidigblommande 'Elizabeth'.

Som den teatrala mästare och blomsterkonstnär han är nöjer sig Tage Andersen förstås inte med att visa upp attrikedomer. Exponeringen är minst lika viktig. Kameliorna är konstnärligt planterade i patinerade vintunnor, flätade korgar av rostigt järn, schackrutiga jutesäckar eller i krukor, täckta av grenar och ris. Man känner igen stilen från hans numera legendariska blomsterbutik på Ny Adelgade, i centrala Köpenhamn.

På sina ställen når takhöjden nästan nio

Bländvita 'Anette' är en formstark skönhet som står sig fint mot det mörka bladverket.

KAMELIAN I KULTUREN

Romanen: Kameliadamen, 1848, av Alexandre Dumas d.y.

Operan: La Traviata 1853, som Kameliadamen heter i operaform, av Giuseppe Verdi. Fortfarande aktuell med sentida uppsättningar på Malmö Opera 2013 och på Folkoperan i Stockholm i höstas.

Filmen: Kameliadamen, 1937 med Greta Garbo i huvudrollen och nutida versionen "Moulin Rouge", 2001, med Nicole Kidman i huvudrollen.

En populär souvenir; de små zinkaskarna med kameliablommor mjukt nerbäddade i skogsmossa.

meter och i centrum öppnar sig en enkel vatenspegel. Här finns också en del andra växter som klär sällskapet: lagerträd i spiralform, skulpterad kotula och Afrikas blå lilja som flyttas ut i trädgården sommartid. Något av det häftigaste är kontrasten mellan kulturväxterna i det magnifika orangeriet – och det omgivande lantliga. Utanför vandrar gårdens kor, getter, grisar och höns och från intilliggande granskogen trummar hackspetten.

Snart öppnas orangeridörrarna för andra året med start i mars, och med april månads påskutställning som höjdpunkt. »

Presentationen är halva upplevelsen i orangeriet på Gunillaberg. Som här en "sittpuff" av kotula och vackra krukor i olika material.

Tuktat och vildväxande samsas om vartannat, som här en skulpterad kotula bland kamelior och andra medelhavsväxter.

En teväxt och maktsymbol

- Kamelian, *Camellia japonica*, är ett lågväxande träd eller buske som tillhör familjen teväxter.
- Ursprungsländer är Japan, Kina och Korea där den odlats i många tusen år men även växer vilt.
- Sorterna är tusentals, medräknat hybrider och underarter närmare 35 000.
- Kamelian kan bli mycket gammal. Kinas äldsta exemplar sägs vara 1400 år, och 1000 år är ingen ovanlig ålder.
- Den blommar mitt i vintern och har använts som symbol, både för makt och för religion.
- Blommorna är vita eller röda i olika nyanser. Formen varierar stort.
- Till Europa kom kamelian i början av 1700-talet och blev högsta mode i exklusiva kretsar. Kulturn kulminerade i mitten av 1800-talet.

'Antica' i en mästars varsamma hand.